

**KARTA KURSU**

|                 |                                                |                    |   |
|-----------------|------------------------------------------------|--------------------|---|
| Nazwa           | Metody badań społecznych                       |                    |   |
| Nazwa w j. ang. | <i>Research Methods in the Social Sciences</i> |                    |   |
| Kod             |                                                | Punktacja ECTS*    | 4 |
| Koordinator     | dr hab. Grzegorz Foryś                         | Zespół dydaktyczny |   |

## Opis kursu (cele kształcenia)

Zadaniem kursu jest prezentacja metod i technik badawczych stosowanych w naukach społecznych ze szczególnym uwzględnieniem metod politologicznych. Nabycie przez studentów wiedzy i umiejętności w zakresie konstruowania projektu badawczego, conceptualizacji problemu badawczego, zapoznanie studentów z etapami procesu badawczego, metodami doboru próby, podstawowymi metodami i technikami badawczymi w politologii i naukach społecznych oraz przede wszystkim z ich zastosowaniem w praktyce. Nabycie umiejętności planowania i realizacji badań. Nabycie umiejętności angażowania teorii politologicznych w procesie wyjaśnienia naukowego.

## Warunki wstępne

|              |                                                                  |
|--------------|------------------------------------------------------------------|
| Wiedza       | Znajomość definicji nauki i ogólnych podstaw poznania naukowego. |
| Umiejętności | Umiejętność logicznego myślenia oraz zdolność do pracy w grupie. |
| Kursy        |                                                                  |

## Efekty kształcenia

|        |                             |                                     |
|--------|-----------------------------|-------------------------------------|
| Wiedza | Efekt kształcenia dla kursu | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|--------|-----------------------------|-------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                    |                |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
|  | <b>W01.</b> Posiada wiedzę na temat epistemologicznych podstaw poznania naukowego. Zna miejsce politologii w systemie nauk społecznych.                                                            | K1_W01         |
|  | <b>W02.</b> Zna etapy procesu badawczego, ma wiedzę o formułowaniu problemu badawczego i problematyki badawczej.                                                                                   | K1_W01         |
|  | <b>W03.</b> Ma wiedzę o różnicach pomiędzy tezą i hipotezą. Zna rolę pytań w procesie badawczym i zna ich typologie. Wie o naukowych i praktycznych przesłankach formułowania problemu badawczego. | K1_W01         |
|  | <b>W04.</b> Ma wiedzę na temat konceptualizacji problemu badawczego, operacjonalizacji, doboru wskaźników i doboru próby. Zna typologie zmiennych i skale pomiaru.                                 | K1_W01         |
|  | <b>W05.</b> Posiada wiedzę o podstawowych metodach badawczych stosowanych w politologii: systemowej, decyzyjnej, neoinstytucjonalnej, porównawczej.                                                | K1_W01         |
|  | <b>W06.</b> Zna podstawowe metody i techniki badawcze stosowane w naukach społecznych: wywiad, ankieta, analiza treści, obserwacja, eksperyment, analiza dokumentów.                               | K1_W01         |
|  | <b>W07.</b> Posiada wiedzę na temat różnic pomiędzy metodami jakościowymi i ilościowymi oraz ich zastosowaniu. Ma wiedzę o systemach kodowych.                                                     | K1_W01         |
|  | <b>W08.</b> Ma wiedzę o zastosowaniu poznanych metod i technik badawczych oraz ich szczegółowych typów. Zna etykę prowadzenia badań.                                                               | K1_W01, K1_W04 |

|              | Efekt kształcenia dla kursu                                                                                                                                                         | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| Umiejętności | <b>U01.</b> Potrafi wyróżnić politologiczne metody badawcze oraz zna ich zastosowanie.                                                                                              | K1_U01                              |
|              | <b>U02.</b> Posiada umiejętność formułowania i konceptualizacji problemu badawczego. Ma umiejętność operacjonalizacji pojęć i doboru wskaźników. Potrafi stawiać hipotezy badawcze. | K1_U03                              |
|              | <b>U03.</b> Umie zastosować właściwe metody i techniki badawcze do rozwiązania postawionych problemów badawczych.                                                                   | K1_U01, K1_U03                      |
|              | <b>U04.</b> Potrafi konstruować narzędzia badawcze w postaci kwestionariuszy wywiadów i ankiet.                                                                                     | K1_U01, K1_U03                      |
|              | <b>U05.</b> Posiada umiejętność przygotowania klucza kodowego.                                                                                                                      | K1_U01                              |
|              | <b>U06.</b> Wykorzystuje wiedzę teoretyczną i angażuje ją w procesie wyjaśnienia.                                                                                                   | K1_U02, K1_U03                      |

| Kompetencje społeczne | Efekt kształcenia dla kursu                                                                                                                                | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
|                       | <b>K01.</b> Odróżnia wiedzę naukową od innych modeli wiedzy i rozumie jej doniosłość.                                                                      | K1_K01                              |
|                       | <b>K02.</b> Potrafi dostrzegać istniejące problemy i dobierać środki do ich rozwiązania.                                                                   | K1_K02                              |
|                       | <b>K03.</b> Jest wstępnie przygotowany do realizacji badań na potrzeby naukowe i rynkowe.                                                                  | K1_K02, K1_K03                      |
|                       | <b>K04.</b> Umie diagnozować zjawiska i problemy polityczne oraz zdobywać wiedzę na ich temat w sposób systematyczny, a także wykorzystywać ją w praktyce. | K1_K01, K1_K02                      |
|                       | <b>K05.</b> Potrafi formułować wnioski w sposób logiczny dostrzegając istnienie związków przyczynowo-skutkowych.                                           | K1_K02, K1_K03                      |
|                       | <b>K06.</b> Rozumie konieczność stosowania zasad etycznych przy rozwiązywaniu problemów badawczych.                                                        | K1_K03                              |

### Studia stacjonarne

| Organizacja   |            |                     |  |    |  |   |  |   |  |   |   |
|---------------|------------|---------------------|--|----|--|---|--|---|--|---|---|
| Forma zajęć   | Wykład (W) | Ćwiczenia w grupach |  |    |  |   |  |   |  |   |   |
|               |            | A                   |  | K  |  | L |  | S |  | P | E |
| Liczba godzin | 30         |                     |  | 15 |  |   |  |   |  |   | E |
|               |            |                     |  |    |  |   |  |   |  |   |   |

### Opis metod prowadzenia zajęć – studia stacjonarne

#### Wykład

Wykład konwersatoryjny, odwołujący się do wiedzy teoretycznej i praktycznej związanej z realizacją procesu badawczego. Prezentacja metod i technik badawczych właściwych politologii i naukom społecznym.

#### Ćwiczenia

Praca indywidualna i zespołowa, której celem jest wykształcenie umiejętności konceptualizacji problemu badawczego oraz zastosowania właściwych metod i technik badawczych. Konstruowanie narzędzi badawczych. Praktyczna realizacja procesu badawczego. Sporządzenie raportu z badań własnych.

### Studia niestacjonarne

| Organizacja |            |                     |  |   |  |   |  |   |  |   |   |
|-------------|------------|---------------------|--|---|--|---|--|---|--|---|---|
| Forma zajęć | Wykład (W) | Ćwiczenia w grupach |  |   |  |   |  |   |  |   |   |
|             |            | A                   |  | K |  | L |  | S |  | P | E |
|             |            |                     |  |   |  |   |  |   |  |   |   |

|               |    |   |  |    |  |   |  |   |  |   |  |   |  |
|---------------|----|---|--|----|--|---|--|---|--|---|--|---|--|
|               |    | A |  | K  |  | L |  | S |  | P |  | E |  |
| Liczba godzin | 15 |   |  | 10 |  |   |  |   |  |   |  | E |  |
|               |    |   |  |    |  |   |  |   |  |   |  |   |  |

Opis metod prowadzenia zajęć – studia niestacjonarne

**Wykład**

Wykład konwersatoryjny, odwołujący się do wiedzy teoretycznej i praktycznej związanej z realizacją procesu badawczego. Prezentacja metod i technik badawczych właściwych politologii i naukom społecznym.

**Ćwiczenia**

Praca indywidualna, której celem jest wykształcenie umiejętności konceptualizacji problemu badawczego oraz wykorzystania właściwych metod i technik badawczych. Ponadto, konstruowania wybranych narzędzi badawczych.

Formy sprawdzania efektów kształcenia – studia stacjonarne

|     | E – learning | Gry dydaktyczne | Ćwiczenia w szkole | Zajęcia terenowe | Praca laboratoryjna | Projekt indywidualny | Projekt grupowy | Udział w dyskusji | Referat | Praca pisemna (esej) | Egzamin ustny | Egzamin pisemny | Inne |
|-----|--------------|-----------------|--------------------|------------------|---------------------|----------------------|-----------------|-------------------|---------|----------------------|---------------|-----------------|------|
| W01 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W02 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W03 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W04 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W05 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W06 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W07 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W08 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| U01 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U02 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U03 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U04 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U05 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U06 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K01 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K02 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K03 |              |                 |                    |                  |                     | X                    | X               |                   |         |                      |               |                 |      |
| K04 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K05 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K06 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      |               |                 |      |

Formy sprawdzania efektów kształcenia – studia niestacjonarne

|     | E – learning | Gry dydaktyczne | Ćwiczenia w szkole | Zajęcia terenowe | Praca laboratoryjna | Projekt indywidualny | Projekt grupowy | Udział w dyskusji | Referat | Praca pisemna (esej) | Egzamin ustny | Egzamin pisemny | Inne |
|-----|--------------|-----------------|--------------------|------------------|---------------------|----------------------|-----------------|-------------------|---------|----------------------|---------------|-----------------|------|
| W01 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W02 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W03 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W04 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W05 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W06 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W07 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| W08 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               | X               |      |
| U01 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U02 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U03 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U04 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U05 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| U06 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K01 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K02 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K03 |              |                 |                    |                  |                     | X                    |                 |                   |         |                      |               |                 |      |
| K04 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K05 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K06 |              |                 |                    |                  |                     |                      |                 | X                 |         |                      |               |                 |      |

|                |                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kryteria oceny | Egzamin pisemny. Ocena na podstawie przygotowanej indywidualnie konceptualizacji problemu badawczego oraz wybranego narzędzia badawczego. Udział w grupowej realizacji badań. Sporządzenie raportu z badań i prezentacja wyników. |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|       |                                                                                                                                                              |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Uwagi | W przypadku studiów niestacjonarnych realizacja badań w ramach projektu grupowego nie jest stosowana z powodu niewystarczającej liczby godzin dydaktycznych. |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Treści merytoryczne (wykaz tematów):**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Podstawowe zasady obowiązujące w nauce, modele wiedzy. Pojęcia, ich funkcje i definiowanie pojęć. Problem badawczy i jego formułowanie. Społeczne i naukowe przesłanki formułowania problemu badawczego. Przedmiot badań i problematyka badań. Rodzaje pytań i ich założenia. |
| 2. Modele badań politologicznych – humanistyczny, behawioralny, strukturalny, historyczny, integralny. Metody badawcze w politologii – systemowa, decyzyjna, neoinstytucjonalna, porównawcza.                                                                                    |
| 3. Etapy procesu badawczego: problem badawczy, hipotezy, plan badań, pomiar,                                                                                                                                                                                                     |

gromadzenie danych, analiza danych, twierdzenia ogólne. Zmienne i ich rodzaje, skale pomiaru, operacjonalizacja pojęć, wskaźniki. Rola teorii w procesie badawczym.

4. Metody doboru próby. Omówienie podstawowych pojęć. Podstawowe zasady matematycznej, statystycznej teorii doboru próby.
5. Wywiad i kryteria jego podziału. Praktyczne wykorzystanie poszczególnych rodzajów wywiadów. Etapy procesu konstruowania wywiadu kwestionariuszowego. Zasady budowy kwestionariusza wywiadu. Ankieta i jej wykorzystanie. Metoda kompletnego planu. Ankieta vs wywiad.
6. Metody obserwacji. Źródła metody obserwacji. Aspekty sytuacji obserwacyjnych. Pułapki metody obserwacji. Socjometria i jej zastosowanie. Technika postępowania badawczego z wykorzystaniem socjometrii. Badanie panelowe, istota i ich zastosowanie.
7. Analiza treści i jej wykorzystanie. Dobór materiału tekstowego i określenie jednostek analizy. Opracowywanie kategorii analitycznych. Budowa indeksu. Problem rzetelności i trafności. Studium przypadku – wymiar indywidualny i zbiorowy. Badanie zależności przyczynowych – eksperyment. Kanony Milla. Schematy eksperymentu badawczego. Eksperyment stochastyczny. (2 godziny ćwiczeń)
8. Praktyczne zastosowania technik i metod badawczych – analiza przykładów

#### Wykaz literatury podstawowej:

1. D. Nachmias, Ch. Frankfort Nachmias, *Metody badawcze w naukach społecznych*. PWN, Warszawa 2003.
2. J. B. Johnson, H.T. Reynolds, J.D. Mycoff, *Metody badawcze w naukach politycznych*. PWN, Warszawa 2010.
3. R. Mayntz, K. Holm, P. Hubner, *Wprowadzenie do metod socjologii empirycznej*. PWN, Warszawa 1985.
4. W. Phillips Shively, *Sztuka prowadzenia badań politycznych*. Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 2001.
5. E. Babbie, *Badania społeczne w praktyce*. PWN, Warszawa 2003.

#### Wykaz literatury uzupełniającej:

1. S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*. PWN, Warszawa 1985.
2. J. Brzeziński, *Metodologia badań psychologicznych*. PWN, Warszawa 1999.
3. K. Lutyńska, *Wywiad kwestionariuszowy. Przygotowanie i sprawdzanie narzędzia badawczego*. Zakład narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1984.
4. W. Pisarek, *Analiza zawartości prasy*. Ośrodek Badań Prasoznawczych, Kraków 1983.
5. M. Niezgoda, M. Malikowski (red.), *Badania empiryczne w socjologii*. T.1 i T.2, WSSG, Tyczyn 1997.
6. A. Chodubski, *Wstęp do badań politologicznych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
7. G. Babinski, *Wybrane zagadnienia z metodologii socjologicznych badań empirycznych*. UJ, Kraków 1980.
8. D. Silverman, *Prowadzenie badań jakościowych*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
9. B. Krauz-Mozer, *Teorie polityki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
10. M. Szreder, *Metody i techniki sondażowych badań opinii*. PWE, Warszawa 2004.
11. R. Becker, J. Wojciechowska i inni, *Metodologia badań politologicznych*. UMK, Toruń 2016.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Studia stacjonarne

|                                                            |                                                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi                    | Wykład                                                                                                 | 30  |
|                                                            | Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)                                                          | 15  |
|                                                            | Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym                                                      | 5   |
| Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi    | Lektura w ramach przygotowania do zajęć                                                                | 10  |
|                                                            | Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu |     |
|                                                            | Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)                                | 20  |
|                                                            | Przygotowanie do egzaminu                                                                              | 20  |
| Ogółem bilans czasu pracy                                  |                                                                                                        | 100 |
| Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika |                                                                                                        | 4   |

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Studia niestacjonarne

|                                                            |                                                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi                    | Wykład                                                                                                 | 15  |
|                                                            | Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)                                                          | 10  |
|                                                            | Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym                                                      | 10  |
| Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi    | Lektura w ramach przygotowania do zajęć                                                                | 25  |
|                                                            | Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu |     |
|                                                            | Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)                                | 20  |
|                                                            | Przygotowanie do egzaminu                                                                              | 20  |
| Ogółem bilans czasu pracy                                  |                                                                                                        | 100 |
| Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika |                                                                                                        | 4   |